מסורת הש"ס

גמ' ג) כ"ל או בשדה ד)[בז] ג)[שפתו כ"ה במשנה שבמשניות וכנמ"ס] ד)[לעיל לה. ט.] ה)כ"ל ממיס יהיה לגלון כל מום כו' כ"ל ו)[טולין מז: מח:] ש"ש ז)כ"ל ומביא ח)מיומם כ"ק ט)כ"ל לפשוטו

הגהות הב"ח

(א) גמ' לאחר שתיה קודם כל"ג ואות ו' נמחק:
(ב) שם במשנה אין בודקין מן המתאימות ולפנים ואף לא מן המתאימות:
(ג) גמ' והא מימסר מסר:
(ד) רש"י ד"ה מכחוץ שהנקב נראה מבחוץ שניקבו:

תורה אור

גמ' א) נִפְשׁוּ חֲכָלָיִךְ בָּל יְחַזְּקוּ כֵּן תָּרֻעַם בָּל פָּרְשׁוּ נַם אִו חֵלֵק עַד שֶׁלֵּל מַרְבֶּה פְּסָחִים בָּזּוּז בּוּ: (ישעיהו לג, כג)

ב) וְכִי יְהְיֶה בּוֹ מוּם פִּסֵּחַ אוֹ עִוֵּר כֹּל מוּם רָע לֹא תִזְבָּחֶנּוּ לַיי אֱלֹהֶיךָ: (דברים טו, כא)

ג) עִוֶּרֶת אוֹ שָׁבוּר אוֹ חָרוּץ אוֹ יַבֶּלֶת אוֹ גָרָב אוֹ יַלֶּפֶת לֹא תַקְרִיבוּ אֵלֶּה לַיי וְאִשֶּׁה לֹא תִתְּנוּ מֵהֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ לַיי: (ויקרא כב, כב)

ד) וְאִישׁ כִּי יַקְרִיב זֶבַח שְׁלָמִים לְיי לְפַלֵּא נֶדֶר אוֹ נְדָבָה בַּבָּקָר אוֹ בַצֹּאן תָּמִים יִהְיֶה לָרָצוֹן כָּל מוּם לֹא יִהְיֶה בּוֹ: (ויקרא כב, כא)

ה) וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֵת הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל הַכְּסָלִים וְאֵת הַיֹּתֶרֶת עַל הַכָּבֵד עַל הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה: (ויקרא ג, ד)

פניני רש"י

תיקו. וכל תיקו לתיקוכ"ל לתומרת: (טולין ב:)
אחדבוי. שם מכס: (ע"ז לד:)

שיטה מקובצת

ג] שתיה קודם שתיה: ד] והפנימית שנעקרו: ג] ת"ר איזהו התיומת: ה] בן קפוסאי וכצ"ל לקמן: ו] מישחט לא שחטינן עלייהו אבל: ז] לי כי מבעיא לי: ז] לא אפי' מבפנים או: ח] באחת והא מיחסר: ט] בריה באחת תיבת מעיקרא נמחק: י] בהמה טהורה לאכול: יא] לעיר אי הוריא: יב] בדיקתן שלש: יג] אין בהמה נבראת תי' בריה נמחק: יד] דחזינן לה דמקומו: טו] ההיא א"כ שהיה: טז] כן כלל ס"א כאן: יז] שנה אחת בכשרותו: יח] חיישינן ופריך מהא דר' חנינא בן אנטיגנוס ומשני לחד אבר חיישי' לכוליה גופא לא חיישינן: יט] דמכות והרוצה לאפוקי נפשיה במגילה מידי ספיקא יתפור בגידין בראשה ובאמצעה ובסוף רביע העליון ובסוף רביע התחתון:

או דלמא בכל סעודה וסעודה אם תימצי לומר [א]בסעודה ראשונה קודם אכילה או לאחר אכילה קודם אכילה ודאי מעלי ליה כסמא לאחר אכילה מאי קודם שתיה או [ב]לאחר שתיה (ג) [ג] וקודם שתיה ודאי מעלי ליה כשערי לאחר שתיה מאי קשור או מותר [ג]מותר ודאי מעלי ליה קשור מאי לבדו או עם חבירו [ד]עם חבירו ודאי מעלי ליה לבדו מאי בעיר [ה]ובשדה [ה]בשדה ודאי מעלי ליה בעיר מאי בעי רב אשי אם תימצי לומר בשדה גינה הסמוכה לעיר מאי [ו]תיקו: ר"ח בן אנטיגנוס אומר [וכו']: אמר רב נחמן בר יצחק [ז]ובלבד שיהו משולשים בעי מיניה פנחס אחוה דמר שמואל משמואל [ח]אכל ולא איתסי למפרע הוי מומא או מיכן ולהבא הוי מומא למאי נ"מ למימעל בפדיונו אי אמרת למפרע הוי מומא מעיל ואי מיכן ולהבא הוי מומא לא מעיל מאי קרי שמואל עליה [א]פסחים בזמן [ג](בוז): **מתני'** [ט]חוטמו שניקב ושנפגם ושנסדק [ג]שפמו שניקבה שנפגמה שנסדקה: **גמ'** ת"ר ניקבו חוטמין זה לתוך זה מבחוץ הרי זה מום מבפנים אינו מום: שפתו שניקבה ושנפגמה ושנסדקה: **מתני'** אמר רב פפא תורא ברא דשיפתיה: [ז]חוטין החיצונות שנפגמו ושנגממו [ב] הפנימים שנעקרו רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר אין בודקין מן [ג] התיומת ולפנים ואף לא את התיומת: **גמ'** ת"ר [ג] התיומת איזהו תיומת מן התיומת ולפנים ותיומת עצמה כלפנים רבי יהושע בן [ד] קפוצאי אומר אין שוחטין אלא על החיצונות בלבד רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר אין משגיחין על התיומת כל עיקר מאי קאמר ותו רבי יהושע בן קפוצאי היינו תנא קמא חסורי מיחסרא והכי קתני איזהו הפנימית מן התיומת ולפנים ותיומת עצמה כלפנים בד"א שנפגמו ושנגממו אבל נעקרו שוחטין ר' יהושע בן קפוצאי אומר אין שוחטין אלא על החיצונות אבל פנימיות שנעקרו מישחט [ה] עלייהו לא שחטינן אבל אפסולי מיפסל ר' חנינא בן אנטיגנוס אומר אין משגיחין על התיומת כל עיקר ואפי' איפסולי לא איפסיל בעי רב אחדבוי בר אמי יש מחוסר אבר מבפנים או אין מחוסר אבר מבפנים למאי אי לבכור [ב]פסח או עור כתיב אי לקדשים [ג]עורת או שבור כתיב לאישחוטי ולאיפרוקי לא איבעיא [ו] לן כי מיבעיא לן לאיפסולי מאי [ז]תמים יהיה לרצון אמר רחמנא תמים אין חסרון לא [ז] או דלמא [ח]תמים יהיה לרבות כל מום לא יהיה בו מה מום מאבראי אף חסרון מאבראי ת"ש [ח]ואת שתי הכליות [ב]ולא בעל כוליא אחת ולא בעל שלש כוליות ותניא אידך יסירנה לרבות בעל כוליא אחת סברוה דכ"ע אין בריה באחת (ג) [ט] דהא מיחסר חסר לימא בהא קמיפלגי דמר סבר חסרון מבפנים שמיה חסרון ומר סבר [י]חסרון מבפנים לא שמיה חסרון אמר רב חייא בר יוסף דכ"ע יש בריה באחת [ל]וחסרון מבפנים שמיה חסרון ולא קשיא כאן כשנבראה בשתים וחסרו כאן כשנבראה באחת מעיקרא והא דומיא דשלש קתני מה שלש מעיקרא אף אחת מעיקרא אלא הכא ביש בריה [ט] מעיקרא קמיפלגי מר סבר יש בריה באחת ומר סבר אין בריה באחת ור' יוחנן אמר דכולי עלמא אין בריה באחת וחסרון מבפנים שמיה חסרון ולא קשיא כאן שחסרה קודם שחיטה כאן שחסרה לאחר שחיטה ולאחר שחיטה קודם קבלה מי שרי והא"ר שיחזי משולשין. בתמנית שמונים ובסוף שמונים ובחמשע שמונים ובגי מגילה לחמר שאם הטיל בה ג' חוטין גידין כשרה דקחמר ובלבד שיהו משולשין פירוש בתמנית הדף ובחמשע ובסופו ושם פירש"י שיהיה מרחק הדף על הגיד כמגיד לחבירו בין מלמעלה בין מלמטה והיינו דמכות (דף ט:) ודלמי הוי כעניין זה גבי ערי מקלט ושבשת שיהו משולשות שיהא מדרוס לחברון כמחברון לשכם ומחברון לשכם כמשכם לקדש ומשכם לקדש כמקדש לגפון ולא תמריון שיהו ברחוק מרץ ישראל ובסופה ובחמשעיתה וכלן פירש"י שיהו משולשים לשאם חלקים שאם ירחקו היום יבדקנו מכאן ליום כ"ו ומכאן ליום והלה ליום כ"ו כו' להוסיף יום שמונים ושומה שפירש כך לפרש שיטה דמכות (שם) ומיהו לא לגמרי הוי כי ההיא ט] שהיה לו לפרש שיבדוק לסוף עשרים ולסוף תרבעים ולסוף שמים שיאחר מן השמונים עשרים לאחר בדיקה דמכוונה כמו שיש עשרים קודם בדיקה דמכוונה ולא יתכן לפרש יט] כן כלל אלא כמו שפרשתי מתחלה דמשמע בפ' הערל (יבמות דף פ.) גבי קריס תמה דמפרש כל אלא דלאו אשאר יא] בכשרותו ופריך ולימות אמאי הבריא בינתים ומשני כיון דמחיילתו ומופו לקוי לא חיישינן יב] משמע דג' פעמים היינו מחלה ומופה ומחניעה ונראה דכפרים המשולשים בכילד מעברין (עירובין דף נז.) לא הוי לא כי האי ולא כי ההיא דמכות יג]:

והאמר

שיטה מקובצת

ט] לפני רבינו היה כתוב הס"ל ניקבו חוטמיו אחר המשנה דחוטין החיצונות ולפיכך מפרש בחחלה לשאם חלין נוקבין מן המחחילות.

מסכת עוקצים
פרק ב' משנה ו'

בֵּיצָה מְגֻלְגֶּלֶת, עַד שֶׁיְּגוּפָּה. וּשְׁלוּקָה, עַד שֶׁיְּרֻקַּם. עֻצָּם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מֹחַ, חִבּוּר, עַד שֶׁיְּרֻקַּם. הָרִמּוֹן שֶׁפֵּרְדוֹ, חִבּוּר, עַד שֶׁיְּפֻרְדֵּם, עַד שֶׁיִּתְחַיֵּל לְהַתִּיר:

עין משפט נר מצוה

כה א ב ג ד ה ו מיי' פ"ג מהלכות מיפוסי מוקדם הלכה יד: כו ז מיי' שם הל' עו: כז ח מיי' שם הלכה טז והסמ"ג שפר: כח ט מיי' פ"ו מהל' מעלה מקדש הל' ו: כט י מיי' פ"ב מהלכה מיפוסי מוקדם הלכה ג סמע עשין ריש (טור יו"ד סי' סו): ל כ ל מיי' שם הל' יא:

רבינו גרשום

מעלי בסמא. שכן דרך כל סם וכל משקה מועיל יותר קודם אכילה מלאחר אכילה: מעלי ליה כשערורים. שהשעורין יפין לבהמה יותר לאכול קודם שתיה מלאחר שתיה: לאחר שתיה מאי. מי מעלי ליה האי לח ריבוי מידי לאחר שתיה אי לא: קשור או מותר. כלומר כשמאכילו לח ריבוי צריך שיתירנו הבכור לפי שיותר הוא אוכל בשמחה כשהוא מותר: גינה הסמוכה לעיר. ומאכילו שם מי מהנה לו אויר הגינה כאויר השדה: ובלבד שיהו משולשין. כלומר לסוף כ"ז וכ"ז וכ"ז: אכל. לח וריבוי בג' חדשים ולא איתסי למפרע הוי מומא משעה שהתחיל לו: למימעל בפדיונו. אם פדהו בתוך הזמן קודם השלמת ג' חדשים: אי אמרת למפרע הוי מומא. הוי פדוי והנהנה מן הפדיון מעל: ואי אמרת מיכן ולהבא הוי מומא ולא קודם לא תפיס פדיון דאכתי הוי כתם והנהנה מן הפדיון לא מעל: קרי (עליה) שמואל עליה. דרב פינחס: פסחים בזמן בז. כלומר אע"ג דלא הייתה חכמתו שקולה כלום כנגד חכמת שמואל שאלו דבר שלא ידע להשיבו: אין בודקין מן המתאימות ולפנים. היינו שיניים הגדולים שעומדין לסוף הלחיים ששם אינו נראה המום אפי' נעקרו לא ע"י אכילה ולא ע"י פעייה ולהכי קרי להו מתאימות שיש לכל אחד ב' עיקרין. אף לא מן המתאימות עצמן שנעקרו לא הוי מום מבחוץ: בסוף החוטם הרי זה מום ששם נראה מבפנים בעומק החוטם אינו מום שאינו נראה: תורא ברא דשיפתיה. עור החיצון: מאי קאמר. ר' חנניה אין משגיחין כו': אפסולי מיפסל. להקרבה: יש מחוסר אבר מבפנים למיהוי מום כגון אם הוא חסר כוליא או שחזל ע"י כריתה או ע"י סם: פסח או עור כתיב דבר שבגלוי ולא שבסתר. וכן נמי עורת או שבור בגלוי. לאישחוטי או לאיפרוקי לא מיבעיא לן דלא עבדינן אלא על מום שבגלוי: מה מומא מאבראי. כדכתיב עורת או שבור היינו מום והוי מאבראי: ולא בעל כוליא אחת שנברא באחת: סברוה דכולי עלמא אין בריה באחת. אין דרכה להיבראות באחת [והא] דממעט ולא בעל כוליא אחת שהיו לו שתים וניטלה אחת: קסבר חסרון מבפנים שמיה חסרון אמר רב חייא כו'. ולא קשיא. הא דקתני ולא בעל כוליא אחת כגון שנבראת בשתים וחסרה אחת: מה שלש מעיקרא שכך נבראת אף אחת מעיקרא שכך נבראת באחת והיכי אמרת דהא דתני ולא בעל כוליא כגון שנבראת בשתים וחסרה: חסרה קודם שחיטה אסירה לאחר שחיטה שריא:

והאמר רבי זירא אמר רב הצורם. בפרק שני דזבחים (דף כה.): גרסי' התינח הצורם **כולן** בגיד [ב] **ולא בביצים.** ומיהו קשיא דקתני דמחלפא לה תעמו חייבי חפי' בציצים בכ"מ שמחתרת [ג]ולחפי' ע"י שימייסה מחרי' בפ' שמונה שרצים (שבת דף קי:) וגבי מוס הוא דלא מקיב מוס שבגלוי [גא] כדפירש טעמא בסמוך [ד]: **או** שראש הזנב מפצל את העצם. פי' בקונטרס שנקלף העור והבשר ונשאר העצם מגולה כמו מאכל פלג וקשה [ד]דבלשון משנה והש"ס הוה ליה למימר ונקלף וגרסה לפרש שמפצל את העצם לשנים כמו מפולגות לגבי קרנים חוץ (נט:) שמפולגות לכאן ולכאן (והמס) במוספתא (פ"ד) [גב] קתני לו שיהיה רשם הזנב מפולג לשני עלמות: **כמה** חוטין הוא נותן ב"ש אומרים ארבעה. צריך לדקדק מס ד' בין הכל לו מלבש לגבן וד' למכלת וגם מס מיירי קודם כפילות לכי מיעייפי הוי שיעור בין הכל ד' מוטין דעבדינן מס נמן [גג] פירוש לכתש שמחי פפקינן בהמלכת (מנחות מפ:) ומס נפפק מחד מהם פסול ותע"ג דמכשירין לתגרדום מלכת וקס מלגן דהני כולהו מס נמן מס [גד] וז מממע נפפרי בפרשה כי תלת למלבש חוטין לכל חין ומין קמשר דקתני המס כמה גדילים ועשות חין פחות מפלמה חוטין כדברי בית הלל בית שמחי חומרים ד' חוטין של מלכת ולרבעה של גבן [גה]על ד' מלבועות והלכה כדברי בית שמחי ומיהו מהחי להמלכת רב ירמיה מדיפתי רחי תמניא לחינון שמשרי מר בריה דרבינא עביד כי דיהן ממשע שרובא [גו] עושים כמר בריה דרבינא ושמח היה מפרש לרבע לגבן ולרבע לתלת דקתני בית שמחי היינו לגמר דעייפינהו דהיינו שיעי מכל חין קודם שנכפלו ולפי זה מה שחנו עושין עכשיו הוי פלגא לפס לגבן ופלגא לפס תלת ומיהו שלמה דקתני בית הלל על כרחינו קודם שנכפלו דג' לו משכחת לחחר שנכפלו ולח הוי השתח דומיח דד' [גז] לב"ש: **כמה.** [מ] פירש בקונטרס תלויה למטה מכנף הבגד שהרי חין נותנין חותה בשפת הבגד ממש [מא] חלח מגדיהן חותה ג' חלבועות [מב] לבית הלל ד' לבית שחחי וקשה לפירושו לעיל [גח] מן הקרן הוא דמשמע טינן כמלח קשר גדול ולח חוכר לשפה בשפת הבגד ממש [גט] פירוש לכתש שמחי פפקינן בהמלכת (מנחות מפ:) ומס נפפק מחד מהם פסול ותע"ג דמכשירין לתגרדום מלכת וקס מלגן דהני כולהו מס נמן [גי] וז מממע נפפרי בפרשה כי תלת למלבש חוטין לכל חין ומין קמשר דקתני המס כמה גדילים ועשות חין פחות מפלמה חוטין כדברי בית הלל בית שמחי חומרים ד' חוטין של מלכת ולרבעה של גבן [גיא]על ד' מלבועות והלכה כדברי בית שמחי ומיהו מהחי להמלכת רב ירמיה מדיפתי רחי תמניא לחינון שמשרי מר בריה דרבינא עביד כי דיהן ממשע שרובא [גיב] עושים כמר בריה דרבינא ושמח היה מפרש לרבע לגבן ולרבע לתלת דקתני בית שמחי היינו לגמר דעייפינהו דהיינו שיעי מכל חין קודם שנכפלו ולפי זה מה שחנו עושין עכשיו הוי פלגא לפס לגבן ופלגא לפס תלת ומיהו שלמה דקתני בית הלל על כרחינו קודם שנכפלו דג' לו משכחת לחחר שנכפלו ולח הוי השתח דומיח דד' [גיג